

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 17 lutego 2022 r.,
w sprawie Ł. S., wobec którego umorzono postępowanie o czyn z art. 233 § 1 k.k.
i art 224 § 2 k.k. i art 157 § 2 k.k. w zw. z art 11 § 2 k.k. i zastosowano środek
zabezpieczający w postaci umieszczenia go w zakładzie psychiatrycznym
kasacji wniesionej przez obrońcę
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 stycznia 2021 r., sygn. akt
II AKz [...] utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w K. z dnia
28 września 2020 r., sygn. akt III K [...],

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zwolnić skazanego z obowiązku ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Okręgowej w K. w dniu 27 marca 2020 roku wystąpił z wnioskiem o umorzenie postępowania karnego prowadzonego przeciwko podejrzanemu Ł. S. i zastosowanie w stosunku do niego środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia go w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym.

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 28 IX 2020 r.:

- 1. ustalając, że zarzucony podejrzanemu Ł. S. w pkt I czyn polegał na tym, że w dniu 18 maja 2019 roku w B., w woj. [...] w celu zmuszenia do zaniechania prawnej czynności służbowej podjętej wobec Ł. W. przez*

funkcjonariuszy Policji Komendy Powiatowej Policji w B. Ł. C. i Z. P. podejrzany zastosował wobec Ł. C. przemoc, polegającą na popychaniu go własnym ciałem, a następnie, gdy Ł. C. przytrzymywał go za ręce, próbując odciągnąć od Z. P. zajętego obezwładnianiem stawiającego czynny opór i posiadającego bagnet Ł. W. w ten sposób, że stawiał czynny opór, wyrywając się trzymającemu go policjantowi, co spowodowało zastosowanie chwytu obezwładniającego przez Ł. C. w postaci założenia tzw. dźwigni na szyję podejrzanego, po czym szamoczący się mężczyźni przewrócili się zsuwając po schodach i upadając na chodnik, a Ł. S. wyjął trzymany na plecach za pasem spodni nóż kuchenny, którym zadał dwa ciosy Ł. C., czym dopuścił się wobec niego czynnej napaści podczas i w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych, przy czym spowodował u niego obrażenia ciała w postaci dwóch ran powłok skórnych grzbietu w jego odcinku piersiowym, które skutkowały naruszeniem czynności narządów ciała na czas poniżej 7 dni, co realizuje znamiona przestępstwa z art. 223 § 1 k.k. i art. 224 § 2 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., i na podstawie art. 17 § pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. przyjmując, że podejrzany działał w warunkach zniesionej zdolności rozpoznania znaczenia swoich czynów i zniesionej zdolności pokierowania swoim postępowaniem umorzył postępowanie przeciwko Ł. S.;

1. *na podstawie art. 93 k.k., art. 93a § 1 pkt 4 k.k., art. 93b § 1 k.k., art. 93c § 1 k.k., art. 93g § 1 k.k. orzekł umieszczenie Ł. S. w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym tytułem środka zabezpieczającego.*

Postanowienie zaskarżyli podejrzany Ł. S. (w całości) oraz obrońcy - adw. W. P. (w zakresie pkt 2) i adw. J. S. (w zakresie pkt 1 i 2).

Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2021 roku, Sąd Apelacyjny w [...] w utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Kasację od tego postanowienia wywiódł obrońca zaskarżając to postanowienie przy wskazaniu na rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie:

- I. art. 4 k.p.k. w zw. z art. 9 § 1 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art.

202 § 5 k.p.k. - poprzez naruszenie zasady obiektywizmu i wskazanych wyżej przepisów, co stanowi rażące naruszenie prawa procesowego poprzez zaniechanie przez Sąd Apelacyjny w [...] przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów o aktualnym stanie zdrowia psychicznego Ł. S. w dacie rozpoznawania sprawy Sąd II Instancji, podnosząc, iż:

1. przeprowadzone przed Sądem Apelacyjnym w [...], czynności z udziałem biegłych psychiatrów lek. M. P. oraz lek. S. C. – Ż. sprowadziły się w istocie wyłącznie do ich wysłuchania na posiedzeniu. Biegli odpowiadali na pytania w oparciu o wiedzę o stanie zdrowia psychicznego podejrzanego, uzyskaną na podstawie obserwacji przeprowadzonej ponad rok wcześniej. Taki sposób opiniowania nie spełnia i nie może spełniać warunków, jakim winna odpowiadać prawidłowa opinia w rozumieniu art. 202 § 5 k.p.k. szczególnie, gdy przyjęto „konieczność”, fakultatywnej przecież możliwości zastosowania środka zabezpieczającego w najsurowszej postaci a mianowicie orzeczenia pobytu w zakładzie psychiatrycznym (art. 93b § 1 k.k.),

2. na etapie postępowania odwoławczego przed Sądem Apelacyjnym, nie przeprowadzono, chociażby jednorazowego badania ambulatoryjnego z udziałem podejrzanego. Biegli nie dysponowali również materiałem dowodowym, zgromadzonym na etapie postępowania jurysdykcyjnego. Opinia ustna, w świetle ujawnionych w toku postępowania okoliczności, została zatem wydana, w oparciu o niepełne, nieaktualne wnioski i spostrzeżenia, według wiedzy o stanie zdrowia Ł. S. z daty wydania pierwotnej opinii z dnia 24 II 2020 roku. W sposób oczywisty, implikuje to wadliwy charakter uzupełniającej opinii ustnej biegłych wydanej na posiedzeniu w dniu 13 I 2021 roku;

3. z wypowiedzi biegłych na posiedzeniu (13.01.2021) wprost wynika, że opinia uzupełniająca nie spełnia kryteriów z art. 202 § 5 k.p.k., w zakresie w jakim przepis ten wymaga, aby opinia zawierała informację o aktualnym stanie zdrowia opiniowanego: „Tak jak to już mówiliśmy, po sporządzeniu pisemnej opinii nie mieliśmy kontaktu z podejrzanym, ani z materiałami w sprawie. [...] My wydanej opinii, także dzisiejszej, odnosiliśmy się do stanu zdrowia opiniowanego w chwili badania, a nie do jego stanu w chwili obecnej, bo tego stanu nie znamy”.

4. w pisemnej opinii biegłych lek. M. P. oraz lek. S. C. – Ż. i z dnia 24 II

2020 roku, biegli dostrzegli u podejrzanego niepełną remisję objawową (k. 1186). Biegły psychiatra M. P. w dniu 07 IX 2020 stwierdził, iż „w sprzyjających warunkach może dojść do remisji choroby nawet bez jakiegokolwiek terapii” (K. 1681 v.). Powyższe nie wyklucza, iż u podejrzanego mogła i to nie tylko hipotetycznie, nastąpić pełna remisja objawów. W postępowaniu dotyczącym środków zabezpieczających, nie orzeka się czasu ich stosowania, ale co pół roku bada się zasadność stosowania. Ta okoliczność wskazuje dodatkowo, iż dane o stanie zdrowia psychicznego, muszą być aktualne na dzień orzekania.

II. art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 94 § 1 k.p.k. i art. 98 § 1 k.p.k. - Sąd nie rozpoznał w pełni podniesionych zarzutów, a mianowicie nienależycie rozważył zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia. Sąd błędnie ustalił, że przypisany podejrzanemu czyn cechuje się znacznym stopniem społecznej szkodliwości i nie odniósł się do podniesionych w tym zakresie przez obrońcę adw. W. P. zarzutów; konieczności zbadania i uzasadnienia przesłanek z art. 115 § 2 k.k.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem konieczności „wydania w dniu orzekania Sądu II instancji, uzupełniającej opinii zespołu psychiatrów i psychologa, po ambulatoryjnym zbadaniu Ł. S.”.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co musiało skutkować jej oddaleniem na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

W szczególności na taką ocenę zasługuje drugi z zarzutów kasacyjnych, tj. ten dotyczący rażącego naruszenia prawa procesowego w postaci art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 94 § 1 k.p.k. i art. 98 § 1 k.p.k., mającego polegać na braku rozważenia zawartego w apelacji adw. W. P., ówczesnego obrońcy Ł. S., a wyprowadzonego pod adresem Sądu I instancji zarzutu dokonania „błędnych ustaleń faktycznych w zakresie w jakim przyjął, że czyn przypisany podejrzanemu cechował się znacznym stopniem społecznego niebezpieczeństwa”. Do tego

zarzutu bowiem Sąd odwoławczy odniósł się w sposób wyczerpujący wskazując – w ocenie Sadu Najwyższego – przekonująco, że czyn dokonany przez Ł. S. charakteryzował się rzeczywiście (co zresztą jest widoczne już na „pierwszy rzut okiem”) znacznym stopniem społecznej szkodliwości. Odwołał się wszak, i słusznie, do okoliczności przedmiotowych jego działania (użycie noża) i towarzyszącego temu działaniu zamiaru spowodowania dość poważnych obrażeń ciała u pokrzywdzonego, tj. skutku, do którego nie doszło tylko dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności towarzyszących całemu zdarzeniu. Sąd odwoławczy podkreślił przecież, że Ł. S. zadawał poszkodowanemu ciosy nożem o znacznej długości ostrza, zaś to, że obrażenia, które powstały u pokrzywdzonego były nieznaczne, było wynikiem postawy samego pokrzywdzonego oraz osób trzecich, które udzieliły pokrzywdzonemu pomocy w obezwładnieniu podejrzanego. Sąd odwoławczy wskazał również, że Sąd I instancji oceniając dowody w niniejszej sprawie w pełni sprostął wymaganiom karnoprocesowym. Podkreślić trzeba, że akceptując, iż trafnie Sąd pierwszej instancji, ważąc okoliczności wymienione taksatywnie w art. 115 § 2 k.k. kwantyfikatory określające stopień szkodliwości społecznej działania podejrzanego, decydujące znaczenie przydał okolicznościom przedmiotowym jego działania a nie podmiotowym, nie przekroczył granic rzetelnej kontroli odwoławczej. Podkreślić też trzeba, w nawiązaniu do argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu kasacji, że z całą pewnością nie można działania interweniujących funkcjonariuszy policji ocenić jako obiektywnie niewłaściwego i usprawiedliwiającego zachowanie pokrzywdzonego, jak i nie można - jak to ujmuje obrońca „anomalii psychicznych podejrzanego...włączać do ocen w zakresie społecznej szkodliwości przypisanego mu czynu”. Przecież kwantyfikatory z art. 115 § 2 k.k., odnoszą się wyłącznie do czynu przestępnego (strony przedmiotowej i podmiotowej działania sprawcy, więc nie do jego właściwości osobowych.

Podsumowując; lektura uzasadnienia zaskarżonego postanowienia Sądu odwoławczego przekonuje o przeprowadzeniu kontroli odwoławczej, przy respektowaniu dyspozycji art. 457 § 3 k.p.k. Sąd odwoławczy odniósł się bowiem wprost do wszystkich sformułowanych w zażaleniu zarzutów, dokonując ich rzetelnej oceny. Sąd odwoławczy w całości zaaprobował dokonaną przez Sąd I instancji ocenę materiału dowodowego, ustalonego stanu faktycznego i podzielił

słuszność zapatrywania tego Sądu o konieczności stosowania względem Ł. S. środka zabezpieczającego adekwatnego do znacznego stopnia społecznej szkodliwości czynu.

Jeśli chodzi zarzut z pkt 1 kasacji, podniesiony w tej ostatniej kwestii, to jego istota, sprowadza się po prostu do pretensji, że biegli psychiatrzy opiniując ustnie na rozprawie odwoławczej o stanie zdrowia psychicznego podejrzanego wydali opinie niepełną, bo nie uwzględniającą aktualnego stanu zdrowia podejrzanego S., a więc z naruszeniem art. 202 § 5 k.p.k. Zdaniem autora kasacji, Sąd odwoławczy zlekceważył to, że biegli psychiatrzy podtrzymując swoją opinię odnośnie do stanu zdrowia psychicznego podejrzanego i konsekwencji z tego wynikających w sferze podstaw dla orzeczenia najsurowszego środka zabezpieczającego nie mogli ostatecznie i przekonująco wykluczyć, że stan jego zdrowia psychicznego, na skutek głębokiej remisji uległ trwałej poprawie, co wyłączało możliwość orzeczenia wobec niego tego środka.

Jak jednak słusznie zauważył prokurator w odpowiedzi na kasację, w trakcie posiedzenia przed Sądem odwoławczym w dniu 13 stycznia 2021 roku biegli psychiatrzy składali dodatkową, uzupełniającą opinię ustną, w ramach której wskazali, że uprzednio stwierdzona częściowa remisja choroby Ł. S., która nastąpiła bez stosowania terapii, odnosi się jedynie do objawów maniakalnych, a nie do objawów urojeniowych, a także, że poprawa stanu zdrowia psychicznego wymuszona została jego izolacją od niekorzystnych dla niego bodźców. Wbrew twierdzeniom skarżącego opinia biegłych spełniała więc wszystkie wymogi, od których zależy dopuszczalność czynienia na jej podstawie ustaleń, a nadto była spójna z wcześniejszymi opiniami tych samych biegłych. W przedmiotowej sprawie Sąd odwoławczy podzielił ocenę Sądu meriti co do tego, że sporządzone opinie biegłych psychiatrów były wyczerpujące, logiczne, szczegółowe, zgodne z doświadczeniem życiowym i wskazaniem wiedzy w tej dziedzinie. Uczynił to po ich wysłuchaniu na rozprawie odwoławczej, W związku z tym nie sposób zgodzić się z zarzutem skarżącego, dotyczącym rażącego naruszenia prawa procesowego, to jest art. 4 k.p.k. w zw. z art. 9 § 1 k.p.k. w zw. z art. 201 w zw. z art. 202 § 5 k.p.k. (biegli wszak rozważali potrzebę ponowienia badania podejrzanego, ale uznali to za zbędne, co szczegółowo uzasadnili). Sąd odwoławczy rzeczowo uzasadnił swoje

stanowisko co do pozytywnej oceny biegłych, zaś fakt, że nie spełniała ona oczekiwań skarżącego w żaden sposób nie podważa jej wartości dowodowej i bynajmniej nie przesądza o konieczności dopuszczenia kolejnej opinii biegłych, tym bardziej, że wniosek o przeprowadzenie dowodu z takiej opinii na rozprawie odwoławczej nie został złożony. Oczywistym więc – jak się wydaje – było dla obrońcy podejrzanego, że w świetle wyjaśnień uzupełniających złożonych na rozprawie odwoławczej przez biegłych nie było podstaw do żądania przeprowadzenia takiego dowodu. Jest tak tym bardziej, że nie można zgodzić się, mimo odwołania się do wypowiedzi biegłego P. z dnia 7 września 2020 r., iż „w sprzyjających warunkach może dojść do remisji choroby nawet bez jakiegokolwiek terapii” z twierdzeniem skarżącego, iż u podejrzanego mogła i to nie tylko hipotetycznie, nastąpić pełna remisja objawów. Pomija on bowiem, że z całości opinii wynika, że skutek, jakim jest częściowa poprawa stanu psychicznego Ł. S. wynika z jego separacji od środowiska powodującego u niego stany maniakalne. W opinii nie stwierdzono bynajmniej remisji w aspekcie urojeniowym, natomiast stwierdzono, iż Ł. S. wymaga leczenia farmakologicznego. Z opinii z dnia 27 września 2021 roku, a także opinii uzupełniającej biegłych z dnia 8 listopada 2021 roku złożonych Sądowi Okręgowemu w K. w trybie art. 203 § 1 k.k.w., wynikało też, że prowadzona terapia farmakologiczna, jak i program terapeutyczny, nie zakończyły się zaś czas ich zakończenia nie jest możliwy do przewidzenia.

Już tylko celem rozwiania wszelkich wątpliwości dopowiedzieć należy, że definitywnym potwierdzeniem zasadności prezentowanego stanowiska przez biegłych i praktycznie dezaktualizującym omawiany zarzut jest pismo z dnia 16 lutego 2022r. wystawione przez Szpital Kliniczny w K. (k- 38-40 akt SN), do którego dołączono opinię z dnia 27 września 2021r. o stanie zdrowia Ł. S., z której jednoznacznie wynika, że w dalszym ciągu wymaga on leczenia na zasadzie kontynuacji stosowania środka zabezpieczającego w warunkach wzmocnionego stopnia zabezpieczenia. W tej sytuacji bowiem, nawet gdyby wywody skarżącego w omawianej kwestii, w momencie sporządzania kasacji, miały jakiś cień zasadności, to i tak uwzględnienie obecnie kasacji i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania, z praktycznego przynajmniej punktu widzenia, byłoby oczywiście niecelowe.

Mając zatem na uwadze powyższe rozważania orzeczono o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej, przy zwolnieniu Ł. S. z obowiązku uiszczenia kosztów postępowania kasacyjnego (art. 637a k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k.).

a.s.